

2013-11-06

Expertgruppens arbetsformer

Detta dokument behandlar *hur* expertgruppen arbetar. Hur initieras studier, hur prioriteras mellan olika studier, ramarna för hur arbetet med studier bör bedrivas, kvalitetssäkras och hur verksamheten ska följas upp. Expertgruppen har också beslutat om en verksamhetsstrategi som beskriver expertgruppens uppdrag och vilka frågeställningar som expertgruppen arbetar med. I detta dokument används studier som samlingsnamn för projekt som ska mynna ut i en rapport i någon form till expertgruppen.

1. Initiering av studier

Uppslag till studier kan komma från många olika håll. Självfallet kan ledamöter och kansli komma med förslag. Men expertgruppen ser mer än gärna att förslag kommer från andra håll. Det kan handla om allt ifrån potentiella författare och oberoende experter till regeringskansliet eller andra aktörer inom biståndsområdet.

2. Fastställande av prioriteringar

Förslag till frågeställningar som bör belysas med studier sätts upp på en lista som löpande diskuteras på expertgruppens möten. Expertgruppen fastställer vilka frågeställningar som kansliet ska arbeta med i första hand och ger även förslag på specifika studier som skulle kunna bidra till att frågeställningen belyses. Förslagslistan ligger till grund för det fortlöpande arbetet mellan expertgruppens möten. Ordningen i vilken studier genomförs liksom om de faktiskt genomförs kommer emellertid i praktiken inte bara styras av prioritetsordningen och resurser utan även bero på tillgången på forskare/expertter för att genomföra studier. Erfarenheten från liknande arbetsgrupper är att tillgången på kunniga författare ofta är avgörande för vilka studier som i praktiken kan genomföras. Utlysning kan vara ett sätt att försöka hitta lämpliga författare till specifika studier. Det förutsätter dock att expertgruppen vet mer i detalj vad studien ska innehålla. Det är också en arbetskrävande metod och kan därmed endast användas för ett mindre antal studier.

3. Förslag till synopsis

För att expertgruppen ska kunna ta ställning till om en viss studie ska genomföras utarbetas en synopsis. Det kan göras av en potentiell författare eller av kansliet eventuellt i samarbete med en ledamot. Förslaget till synopsis ska bl.a. innehålla information om vilka frågeställningar studien syftar till att belysa och dess relevans för expertgruppens övergripande uppdrag. Studien ska klassificeras utifrån de kriterier som finns i expertgruppens verksamhetsstrategi. Den ska också innehålla information om kunskapsläget, vilken metod som kommer användas och vilken typ av slutsatser som studien kan mynna ut i. Det bör också framgå vem som ska genomföra studien och om den bör bli föremål för utlysning. Expertgruppen har beslutat om *Guidelines for project synopses* som riktar sig till externa författare och som beskriver vad en synopsis ska innehålla.

4. Beslut om studier

När det är klart om studien ska utlysas, upphandlas eller beställas av en specifik forskare/expert eller team av forskare/expert och i så fall vem/vilka tas en slutlig synopsis fram och med denna som underlag beslutar expertgruppen om studien ska genomföras. I samband med att beslut tas om en studie preciserar expertgruppen hur den tänker sig att studien ska kunna påverka politiken; förväntas den vara direkt policyrelevant, är inverkan mer långsiktig, kommer inverkan att ske via debatt i media. Detta följs sedan upp när studien är genomförd.

5. Genomförande av studier

Expertgruppen kommer främst att anlita externa författare som har forskat eller på annat sätt skaffat sig kunskap om en specifik frågeställning. I största möjliga utsträckning förväntas de rapporter som tas fram innehålla policyrekommendationer. Normalt sett tar expertgruppen inte ställning till dessa. Expertgruppen har bestämt ämnet för rapporten och kvalitetsgranskat den och avgör om den ska publiceras i expertgruppens serie, men tar inte ställning till innehåll och slutsatser i rapporten. Denna ordning innebär att de rapporter som publiceras normalt präglas av samma *dubbla oberoende* som sedan länge gällt för Expertgruppen för Offentlig Ekonomi (ESO); expertgruppen väljer vilka studier som publiceras och författarna själva bestämmer i sin tur innehållet i rapporterna. Undantag från denna huvudregel kan dock förekomma. Om expertgruppen bedömer att det finns ett värde med att den gör ett uttalande, kan den bedöma och ta ställning till materialet i syfte att ge rekommendationer. Därtill kan ex-

pertgruppens kansli, i en mindre utsträckning, självt genomföra studier eventuellt tillsammans med en expertgruppsledamot. I dessa fall står expertgruppen för analys och slutsatser helt och hållet.

Rapportutkast diskuteras vid ett par tillfällen i expertgruppen. Som regel kommer dessutom en referensgrupp tillsättas med personer med relevant kompetens för studien som ska genomföras. Syftet med referensgruppen är att utgöra ett stöd till författarna och på så vis öka rapporternas kvalitet. Referensgruppen leds av en expertgruppsledamot. Denna ledamot har ett ansvar för att följa arbetet med rapporten och ska ge rekommendation om huruvida rapporten bör publiceras. Beslut om referensgrupp och ordförande fattas av expertgruppen. Expertgruppen kan uppdra åt ordförande att tillsammans med kansliet och författaren utse referensgruppen.

6. Kommunikation

Expertgruppen ska vara så transparent som möjligt. Expertgruppens möten protokollförs därför och publiceras på expertgruppens hemsida.

Det är också viktigt att expertgruppens arbete får genomslag i politik och debatt. Erfarenheterna från liknande expertgrupper visar att inverkan på politiken ofta sker via den allmänna debatten och inte sällan efter ganska lång tid. Expertgruppen ska därför arbeta aktivt med att sprida resultaten av de studier som genomförs och på annat sätt bidra till debatt om biståndsfrågor, se separat kommunikationsstrategi (*ska tas fram*).

Medlemmar i expertgruppen och i kansliet ger också riktade presentationer till berörda beslutsfattare.

Expertgruppen ska därutöver enligt sina direktiv ge en övergripande redovisning av sitt arbete till UD två gånger per år.

7. Uppföljning av projekt

Efter en utförd, publicerad och kommunicerad studie följer kansliet upp resultatet av verksamheten dels mot bakgrund av de kriterier som har legat till grund för studiens genomförande, dels mot de mål som satts upp för studien i samband med att den beställts rörande ge-

nomslag i politiken, påverkan på den allmänna debatten och uppbyggnad av kunskap. Uppföljningen redovisas för expertgruppen och utgör ett viktigt underlag för redovisning av verksamhetens resultat.